İSLAM / EFENDİ HAZRETLERİ KAPALIÇARŞI'DA

"Altın Tarikatı"

"Efendi Hazretleri", kuyumcusu, dövizcisi, kaçakçısı ve ayakçısıyla Kapalıçarşı esnafını kanatları altına topladı

Kapalıçarşı'nın tanınmış kuyumcularından biriydi. Ne var ki, yalnızca "zenginlerin kuyumcusu" olduğunu söylemek, hayli cılız bir tanımlama sayılırdı onun gerçek "ün"ü yanında. Gayri resmi altın borsasının ve gayri resmi altın ithalat ve ihracatının dakimileri kaçakçılık olarak nitelendirebilir- parıltılı isimlerinden biriydi. Gün gelmiş, Kapalıçarşı altıncı esnafının sıkça yaşadığı "mesleki" karabasanlardan biri onu da pençesine almıştı. "Polis, altın operasyonu yapıyor"du... Gözaltına almalar, sorgulamalar birbirini izliyor, sıranın ona da gelivereceği kaygısı günbegün büyüyordu. Sonunda baskıya dayanamadı ve uçağa atladığı gibi baba evine, memlekete uçtu. Ama huzursuzluğu orada da son bulmadı. Dükkânı, en önemlisi de her gün oynanan fiyatlarıyla altın piyasası onu durmaksızın çağırıyordu. Daha fazla bekleyemezdi. Bir haber gönderdi: "Efendi Hazretleri, polis operasyonu var. Belki bizim ismimiz de arada geçiyor. Buralara geldim, işimden, ocağımdan oldum. Ne yapmamı tavsiye edersiniz?" Yanıt fazla gecikmedi: "Gel evladım. İşinin başına dön. Allah seninle birliktedir..." Nasihate uydu, gönül rahatlığıyla döndü ve hiçbir şey olmadı...

Altın Hoca. "Efendi Hazretleri"nden "el alıp", onun nasihatlerine uyan ve başı dertten kurtulan ne ilk, ne de son kişiydi o "ün"lü altıncı. Nasihatlere uymayıp 52 kilo altınını bir çırpıda kaybeden başka bir "ün"lü de, ilk ve son arasındaki pek çok örnekten birini oluşturuyordu... "Altın Hoca", ya da altın esnafının deyişiyle "Abdürrahim Reyhan Efendi Hazretleri"nin adı, 1984 yılından sonra Kapalıçarşı'da duyulmaya başlamıştı. Kısa sürede ünlenmiş; sohbeti, "bağnaz" olmayışı ve kendi deyişiyle, "Müslümanca nasihatler"i sayesinde, ünlü altıncılar çevresini sarıvermişti. Kaçakçısından imalatçısına, dövizcisinden ayakçısına, Kapalıçarşı "taifesi"nin büyük çoğunluğu "Efendi Hazretleri"nden "el almak" için hocanın Büyükçekmece'deki üç ▶

Abdürrahim Reyhan Efendi: "Din nasihattir. Biz de dini nasihatler yapıyoruz"

MAHSUT ÖZUR / NOKTA

ZAMBAK TUKAN / NOKTA

Altıncı Şeref Şenyüz hocanın ilk "mürit"lerinden

Yıl. 7, Sayı: 41

İZÜ - İSMAİL KARA TÜRKİYE'DE DİNİ HAYAT ARŞİVİ

Kuyumcu Mustafa Gülay: "Hocam sevgiyle yaklaşıyor."

katlı villasını mekân tutmuşlardı. Kimler yoktu ki çevresinde: Tanınmış kuyumcu Şahin Yeğenoğlu "mürit" halkalarından ilkini oluşturuyordu. Hemen ardından, MSP kurucuları arasında da yer alan ünlü altıncı Mazhar Bayatlı geliyordu. Bayatlı, Kapalıçarşı'nın "baba"sı sayılan Ceyhan Bektaş ve Talat Alacahanlı'nın da ortağıydı aynı zamanda. Bu ilişki, çarşıya giriş için yeterli referansı doğrusu. Randıman Döviz büfesinin ortaklarından Cihan Kamer ve külçe altın ticaretinin önemli isimlerinden, babası Atasay Kamer de hocanın müritleri arasındaydı. Bu kişilere, Mustafa ve Bekir Gülay, Şeref Yeğenoğlu gibi öteki önemli altıncı müritleri de eklemek gerekiyordu. Altın ve döviz piyasasının bu tanınmış isimlerini daha pek çoğu izleyecek ve hocanın çevresini altından bir hâle gibi kuşatan "Altın Tarikatı" da böylece yerli yerine oturacaktı.

Bu tarikat kaç ayar? "Abdürrahim Reyhan Efendi Hazretleri"nin çevresindeki "altın hâle"; kimine göre "Altın Tarikatı", kimine göre de "modern bir cemaat"ti. Ama reddedilemeyecek olan, "finans gücü yüksek" yeni bir İslami grubun yavaş yavaş su yüzüne çıktığıydı. Bu nedenle olacak, yalnızca altın erbabının değil, pek çok siyaset adamının da görmezden gelemeyeceği bir hocaydı Abdürrahim Reyhan Efendi. Hocanın daha '70'li yıllardan başlayarak MSP ile dirsek temasını hemen hiç eksiltmediği biliniyordu. Hoca, Nokta muhabirine her ne kadar, "Hiçbir siyasi görüşe angaje olmadığını" söylüyorsa da; Hasan Celal Güzel, Necmettin Erbakan ve Alparslan Türkeş gibi kişilerin Büyükçekmece'deki villasının önemli konukları arasında sık sık yer aldığını da yadsımıyordu doğrusu. "Bize gelenler arasında siyasi ayrım yapmayız. Bizde her siyasi görüşten insan vardır" diye ekliyordu Abdürrahim Efendi. Bu "her siyaset"ten yansıyan ilgiyi, hocanın kendisinin mi, yoksa ardındaki müritlerinin yüksek ayarlı pırıltısının mı cezbettiği ise pek açıklık kazanamıyordu.

"Altın Tarikatı"nın önemi yalnızca siyasilerin ilgisiyle sınırlı değildi. Çarşıda başı sıkışan hemen herkes; ekonomik sıkıntıya düşen, yeni yatırım yapmak isteyen, soluğu Abdürrahim Efendi'nin yanında alıyordu. Başı polisle derde düşenler bile hocanın yol göstericiliğinden medet umuyorlardı. Hoca her sıkışanın kendisine gelmesini şöyle açıklıyordu: "Müslümanın Müslüman nasihatine ihtiyacı vardır. Çünkü, din nasihattir..." Hoca, verdiği nasihatlerin ekonomiyle ya da ticaretle hiçbir ilgisi olmadığını söylüyordu. Çünkü kendisi de dünya işleriyle hiç ilgilenmiyor; hatta radyo dinlemiyor, gazete okumuyor ve televizyon seyretmiyordu... Ama bu durum yakınlarının "dünya işleri"yle ilgilenmesine engel değildi doğal ki. Çünkü oğlu da, yeğenleri de Kapalıçarşı'nın tanınmış altıncıları arasında yer alıyorlardı.

"AR Cemaati." "Abdürrahim Reyhan Efendi Hazretleri" tarikat iddialarını şiddetle reddediyordu. Aslında o "tarikat fikrine de karşı" bir kişiydi. Bu fikrini, "Tarikat, Allah'a giden yol demektir. Bu çoğu zaman yanlış anlaşılıyor. Evvel şeriat, sonra tarikat..." diye açıklıyordu. Hoca bu saptamanın ardından bugün var olan tarikatları eleştirmekten de geri kalmıyordu: "Şimdi mesela Süleymancılar, Nurcular, Işıkçılar var. Bunların hepsi tefrikacıdırlar...". Abdürrahim Efendi, Nakşibendi tarikatına bağlı bir aileden gelmesine karşın, Nakşibendilerin bir kolu olan İskenderpaşa Cemaati'nin lideri ünlü Mahmut Hoca'ya da laf dokundurmadan geçemiyordu: "Mahmut Hoca, sakal bırakacaksın, şöyle yapacaksın, böyle yapacaksın diyor. Bunlar zamana göre değil. Şimdi sünnet mi yok? Başka sünnetler işlesinler..." Zaten hocanın bu "farklı" tavrıydı altıncıların kendisinden "el alma"sını sağlayan. Aslında "mürit"ler de kendilerini tarikat olarak değil, cemaat olarak tanımlıyorlardı. Sahiplendikleri ad ise "AR Cemaati"ydi. "Abdürrahim Reyhan Efendi Hazretleri"nin adının baş harflerini benimsemiş "mütevazı" bir cemaatti onlarınki...

...ve müritler. Kapalıçarşı'nın ünlü "Gülay Kuyumcusu"nun sahiplerinden Mustafa Gülay, hocadan el almalarını, "camilerde verilen vaazların yetersizliği"ne bağlıyordu. "Efendi Hazretleri çok yumuşak bir insan. İnsanları zorlamadan, sevgiyle yaklaşıyor. Yani, cehennemde yanmak yerine, cennete gitmenin yollarını anlatıyor..." diyordu Gülay. "Bizim işimiz de ancak böylesine uygun" diye ekliyordu. En eski "mürit"lerden altın imalatçısı Şeref Şenyüz ise, "Efendi Hazretleri'nin zorlamaları yok. O yüzden kendisine giderim" diye açıklıyordu ilişkilerinin nedenini.

Tarikat ya da cemaat, bağnaz ya da modern; önemli olan, "Efendi Hazretleri"nin çevresinde İstanbul'un altıncılarından oluşan önemli bir "finans gücü"nün kümeleşmesiydi. Böylesi bir gruplaşma hangi temelde olursa olsun önemsenmeliydi. Ancak, Abdürrahim Efendi, 1984 yılında birdenbire gökten zembille inmemişti çarşıya. Aslında, başta Erzincan olmak üzere; Erzurum, Kars, Bitlis, Bayburt, Niğde ve Denizli gibi illerde daha binlerce kişi "Efendi Hazretleri"nden "el almış"tı. Hoca, '70'li yıllarda Anadolu'da ünlenmiş, daha sonra altıncı akrabaları aracılığıyla Kapalıçarşı esnafı tarafından tanınmıştı. Artık yılın yarısını Anadolulu müritlerine ayırarak Erzincan'da, öteki yarısını da altıncı müritlerine ayırarak İstanbul'da geçiriyordu.

"Efendi Hazretleri" şimdilerde yine İstanbul sezonunu açmış, Büyükçekmece'deki villasının kaldırımını aşındıran Mercedes'li müritlerini dinliyor; "dünya işleri" ile son derece içli-dışlı bir yaşam süren altıncı müritlerine "ahirete ilişkin" nasihatler vererek, girift "dünyevi" işlerinin üstesinden gelmelerini sağlıyor.

Mahmut ÖVÜR

İZÜ - İSMAİL KARA TÜRKİYE'DE DİNİ HAYAT ARŞİVİ